

EDİTÖRDEN/Editorial

Vefatının 25. Yılında Ord. Prof. Dr. Aydın Sayılı Anısına Türkiye’de Bilim ve Bilim Tarihi Çalıştayı’nın Ardından

2018 yılı Türkiye’de bilim tarihinin kurumsallaşmasında en büyük adımı atan Ord. Prof. Dr. Aydın Sayılı’nın ölümünün 25. yılıdır. Bu vesile ile Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı benimle iletişime geçerek Sayılı’nın anısına bilim tarihi çalıştayı düzenlenmesine karar verildiği ve bu çalıştayı da Kastamonu Üniversitesi’nde yapılmasının uygun görüldüğü iletildi. Çok heyecanlandım ve hemen konuyla ilgili olarak bilim insanlarıyla iletişime geçtim. Sayılı’yı tanıyan ve onun öğrencisi olmuş birçok bilim insanı davetimi memnuniyetle kabul etti. Prof. Dr. Esin Kâhya onun bizzat öğrencisiydi ve söyleyecekleri önemli şeyler olmalıydı; açılış oturumunda konuşmaları için davet ettim. Yine Sayılı’nın öğrencisi olmayan ama onu ve çalışmalarını yakından tanıyan bilim tarihçilerimizden Prof. Dr. Ekmeleddin İhsanoğlu’nu davet ettim. Çok heyecanlandı ve onu da açılış oturumunda konuşmaları için davet ettim. Şahsıma konuyla ilgili yazmış olduğu mektubu, yazımın arkasında bulabilirsiniz (Ek – 1). Ne yazık ki çalıştaydan bir gün önce operasyon geçiren Sayın İhsanoğlu çalıştayımıza gelemediler.

Çalıştayı amacını ve programımızı yine yazımızın ardında bulabilirsiniz (Ek – 2). Davet ettiğimiz birkaç bilim insanımız çalıştayımıza sağlık ve özel sebeplerden ötürü katılamadılar.

Çalıştayımız protokol konuşmaları ile başladı. Prof. Dr. Yavuz Unat’ın açılış konuşmasının (Ek – 3) ardından Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı adına Murat Altan Erik, Kastamonu Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Seyit Aydın ve Kastamonu Belediye Başkanı Tahsin Babaş konuşmalarını yaptılar. Açılış oturumunda ise Prof. Dr. Esin Kâhya, Sayılı’nın çalışmaları, bilim tarihine katkıları ve kişiliği konusunda bilgiler verdi.

Çalıştayı ilk günün ilk oturumu tarih, siyaset, ekonomi ve iktisat üzerineydi. Prof. Dr. Sina Akşin’in katılmadığı oturumda, Prof. Dr. Mehmet Öz tarih çalışmalarının Türkiye’deki seyri ve kurumsallaşması hakkında bilgiler verdi. Prof. Dr. Murat Erdoğan Osmanlı’dan başlayarak günümüze kadar gelen süreç içerisinde bankacılık ve finans sistemini değerlendirdi. Türkiye’de mali müşavirlik mesleğinin doğuşu ve gelişiminden de bahseden Erdoğan, özellikle Tanzimat sonrası gelişmelerin önemine değindi. Dr. Öğr. Üyesi Nadir Yurtoğlu ise 1950-1960 yılları

arasında tarım politikalarını ele alarak bu dönemde tarımın devletin desteğiyle güçlendiğini ifade etti.

Çalıştayın ilk günün ikinci oturumunun konusu fen bilimleri ve mühendislik üzerineydi. Prof. Dr. Cihan Saçlıoğlu ve Prof. Dr. Emre Dölen'in katılmadığı bu oturumda ilk olarak Resimler Eşliğinde Bilim Tarihinden Kesitler konulu konuşmasıyla Prof. Dr. Zeki Tez söz aldı ve bilimin tarihsel gelişimini, bilim tarihinde önemli eserler eşliğinde serimledi. İkinci olarak Prof. Dr. Cem Tezer Osmanlı son dönem matematiği üzerine değerli bilgiler verdi. Bu dönemde yetişen matematikçilerin matematiğe katkılarına değinen Tezer, bu çalışmaların Cumhuriyet dönemine etkisinden söz etti. İkinci konuşmacı Prof. Dr. Dursun Koçer ise İbn Sina'nın "Bilim istenmeyen yerde durmaz" sözünden yola çıkarak, Osmanlı'nın ilk gözlemevi olan İstanbul Gözlemevi'nin yıkıldıktan sonra ikinci gözlemevinin 350 yıl sonra kurulduğundan söz ederek, günümüzdeki astronomi çalışmalarına değindi. Bu oturumun son konuşmacısı Prof. Dr. Ferhat Özçep ise Türkiye'de yer bilimleri çalışmalarını Osmanlı'dan itibaren ele alarak günümüze kadar getirdi.

Çalıştayın ikinci günün ilk oturumunda tıp, biyoloji ve veterinerlik konuları ele alındı. Prof. Dr. Nesrin Çobanoğlu'nun katılmadığı oturumda Dr. Öğr. Üyesi Elif Gültekin Osmanlı'dan Cumhuriyet dönemine Türkiye'de sağlık hizmetleri konusunu ele aldı. Gültekin ayrıca, Milli Mücadele döneminde sağlık hizmetleri konusunda ve 1884 yılında Anadolu'da açılan ilk frengi hastanesinden biri olan İnebolu Frengi Hastanesi hakkında bilgiler verdi. Daha sonra Prof. Dr. Ergi Deniz Özsoy Biyoloji Biliminin Türkiye'deki Gelişimi konulu konuşmasını özellikle evrim konusunu merkeze alarak aktardı. Özsoy'un ayrıca Türkiye'de yayımlanan ilk astrobiyoloji kitabı olan Osman Nuri Eralp'in *Başka Dünyalarda Canlı Mahlûkât Var mı? Yahud Fizik, Kimyâ, İlm-i Hayât Nokta-ı Nazardan Seyyârâta Şerâit-i Hayâtiyenin Tedkiki* adlı 1918 yılında yazılmış bir eserden söz etmesi dikkat çekti. Özsoy'un ardından Prof. Dr. Gülbin Özçelikay Türkiye'de Eczacılık ve Prof. Dr. Tamay Gül Başağaç Türkiye'de Veterinerlik konularını aktardılar.

Çalıştayın ikinci günün ikinci oturumu felsefe konusuna ayrıldı. Prof. Dr. Semih Koray ve Prof. Dr. Kenan Gürsoy'un katılmadığı oturumun ilk konuşması Aydınlanma ve Aydın Sayılı konusu ile Prof. Dr. Şafak Ural idi. Ural, Sayılı'yı ve fikirlerini aydınlanma düşüncesine oturtarak, Sayılı'yı Türk düşünce ve bilim tarihi açısından değerlendirdi. İkinci konuşmacı Dr. Öğr. Üyesi Recep Duran Osmanlı'da Nefû'l-Emr meselesini ele alarak günümüz kelimcilerinin görüşlerini ele aldı. Bir Felsefe Disiplini Olarak Bilim Tarihi adlı konuşmasıyla Prof. Dr. Hüseyin Gazi Topdemir, genelde bilimin ve özelde bilim tarihinin felsefi temellerini tartıştı. Oturumun son konuşmacısı Prof. Dr. Ali Osman Gündoğan ise Türkiye'de Bilim Felsefesinin Gelişimi başlıklı konuşmasında Türkiye'deki bilim felsefesi tartışmalarını ele aldı.

Çalıştayın ikinci günün ikinci oturumu ise bilim tarihi ve yazıcılığı tartışıldı. Prof. Dr. Mustafa Kaçar ve Prof. Dr. Feza Günergun'un katılmadığı bu oturumun ilk konusu Prof. Dr. Atilla Bir tarafından ele alınan Türkiye'de Teknoloji Tarihi

Araştırmaları başlıklı bildiri oldu. Bir, Türkiye’de teknoloji tarihi çalışmalarını kendi çalışmalarını referans alarak sergiledi. İkinci konu Türkiye’de Bilim Tarihinin Kurumsallaşması; Ankara Üniversitesi Örneği idi. Prof. Dr. Melek Dosay Gökdoğan ve Dr. Vural Başaran, bilim tarihinin kurumsallaşmasını Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Bilim Tarihi Anabilim Dalının yaptığı çalışmalarla örneklemiştir. Daha sonra Prof. Dr. Ayten Aydın Koç Türkiye’de bilim tarihi eğitimini ele aldı. Sonrasında Prof. Dr. Remzi Demir, Türkiye’de Bilim Tarihi Yazıcılığına Eleştirel Bir Bakış başlıklı bildirisinde, bilim sosyolojisi araştırmalarına değinerek bu alandaki çalışmaları tartıştı. Oturumun son konuşmacısı Doç. Dr. İnan Kalaycıoğulları Cumhuriyet Dönemi Bilim Tarihinin Yazımı adlı konuşmasıyla, son dönem biliminde sahte bilim konularının nasıl bilim olarak ele alındığına değinerek Türkiye’deki bilimsel çalışmaların bu doğrultuda çıkmaza girdiğini gözler önüne serdi.

Çalıştay, Prof. Dr. Atilla Bir, Prof. Dr. Melek Dosay Gökdoğan, Prof. Dr. Yavuz Unat, Prof. Dr. Şafak Ural ve Prof. Dr. Dursun Koçer’in katıldığı değerlendirme oturumuyla sona erdi. Değerlendirme oturumunda, Sayılı’nın bilimsel kişiliği, bilime ve Atatürk’e olan bağlılığı vurgulandı. Bilim tarihinin Türkiye için önemine değinildi. Bilimin uygarlıkların gelişiminin tarihinde etkisine değinilerek, bilimin gelişim tarihinin doğru okunması gerektiği ve özellikle Türkiye için bu doğru okumanın gerekli olduğu; bilimin Atatürk’ün de ifade ettiği gibi hayatta en hakiki mürşit olduğu altı çizilerek vurgulandı. Ayrıca bilim tarihine ilişkin bu tür çalıştay, panel ve sempozyumların sıkça yapılması gerektiği ifade edildi.

Bu tür toplantılarda sosyal ortamlar da önemlidir. Toplantı boyunca bilim insanları ve katılımcılar öğle ve akşam yemeklerinde birlikte oldular ve çalıştayda ele alınan konular bu yemeklerde de tartışıldı. Özellikle bu tür yemekler, genç akademisyenlerin, akademisyen adaylarının ve öğrencilerin toplantıya katılan bilim insanlarını tanımalarını ve bilim insanları arasındaki ortaklaşa çalışmalara yönelik adımlar atılmasını sağlamaktadır.

Değerlendirme Oturumu

Soldan Sağa: Prof. Dr. Atilla Bir, Prof. Dr. Melek Dosay Gökdoğan, Prof. Dr. Yavuz Unat, Prof. Dr. Dursun Koçer ve Prof. Dr. Şafak Ural

EK - 1**Prof. Dr. Ekmeleddin İhsanoğlu'nun Mektubu**

Sayın Prof. Dr. Yavuz UNAT

Kastamonu Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü

Ord. Prof. Dr. Aydın Sayılı'nın vefatının 25. yılı münasebetiyle tertiplenecek "Vefatının 25. Yılında Ord. Prof. Dr. Aydın Sayılı" Çalıştayında açılış konuşmasını yapmak üzere göndermek lütfunda bulunduğunuz daveti almış bulunuyorum.

Ülkemizin 20. yüzyılda yetiştirdiği mümtaz bilim adamlarından birisi olan Ord. Prof. Dr. Aydın Sayılı'ya karşı vefa ve kadirşinaslık hisleriyle meşbu bu davranışın takdire şayan olduğunu söylemek isterim. Bu toplantıya katılmaktan memnuniyet duyar ve açılış konuşmasını rahmetli Aydın Bey'in bilim tarihine katkıları ve fazla bilinmeyen doktora çalışması hakkında bazı tespitlerde bulunmayı temenni ederim. Bu bakımdan nazik davetinizi kabul eder, başarılar dilerim.

En halisane temennilerimle

E. İHSANOĞLU

Türk Bilim Tarihi Kurumu Şeref Başkanı

27 Ağustos 2018

EK - 2

Vefatının 25. Yılında Ord. Prof. Dr. Aydın Sayılı Anısına Türkiye’de Bilim ve Bilim Tarihi Çalıştayı

18-19-20 Ekim 2018

Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı, Kastamonu Üniversitesi

Çalıştayın Amacı

Ord. Prof. Dr. Aydın Sayılı 2 Mayıs 1913 yılında İstanbul’da doğdu. 1914 yılında babasının Tahran’a başkonsolos olarak gönderilmesi nedeniyle ilk yıllarını İran’da geçirdi. Burada Farsça ve İngilizce dersleri aldı; Fars edebiyatı öğrendi. Kurtuluş Savaşı sonrasında ailesiyle İstanbul’a geldi. Bu sırada altı yaşındaydı ve bir okula başladı. Aile 1925 yılında Ankara’ya göç etti ve Sayılı Anafartalar Caddesi’ndeki Gazi Mustafa Kemal İlk Mektebi’nin dördüncü sınıfına yazıldı. 1927’de burayı bitirdi ve Ankara Erkek Lisesi’ne devam etti.

1933 yılında Ankara Erkek Lisesi’nden mezun oldu ve 1934 yılında Amerika Birleşik Devletleri’ne gönderildi. Harvard Üniversitesi, Fen ve Edebiyat Fakültesi’ne kaydını yaptırdı ve üç yıl sonra fizikten master derecesi aldı. Ardından bilim tarihi eğitimine başladı. Sayılı, George Sarton’ın danışmanlığında İslâm Dünyası’ndaki bilimsel gelişimin tarihi alanında çalıştı. 1942 yılında bilim tarihi alanında dünyada ilk doktora derecesini aldı.

1943 yılında Türkiye’ye dönen Sayılı, 1955 yılında Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi’nde Bilim Tarihi Kürsüsü’nü kurdu ve hem bu kürsünün hem de 1974 yılında idari birim olarak Felsefe Bölümü’nün başkanlığını 1983 yılında emekli oluncaya kadar yürüttü. Emekli olduktan sonra 1983 yılının Ekim ayında Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu’na bağlı olan Atatürk Kültür Merkezi’nin başkanlığına getirildi. 1993 Eylül’üne kadar bu görevini sürdüren Sayılı 15 Ekim 1993 yılında hayata veda etti.

Sayılı, bilim dünyasına ve Türk Bilim Tarihi’nin gelişmesine verdiği desteklerden dolayı 1 Ocak 2009’da piyasaya sürülen yeni banknotlardan 5 Türk Lirası Banknotlarına resmi konularak onurlandırıldı.

2018 yılı onun vefatının 25. yılıdır. Vefatının 25. yılı dolayısıyla, Atatürk Kültür Merkezi ve Kastamonu Üniversitesi olarak, onun anısına, Türkiye’de bilim ve bilim tarihi konusunda çalışmalarını yapan akademisyenlerin bir araya gelerek Türkiye’de bilim ve bilim tarihine ilişkin bir çalıştay düzenlemeyi uygun görmekteyiz.

Onursal Başkanlar

Prof. Dr. Seyit AYDIN / Kastamonu Üniversitesi Rektörü
Prof. Dr. Derya ÖRS / Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Başkanı
Prof. Dr. Muhammet HEKİMOĞLU / Atatürk Kültür Merkezi Başkanı

Düzenleme Kurulu Üyeleri

Prof. Dr. Ali Rafet Özkan / Kastamonu Üniversitesi
Prof. Dr. Yavuz Unat / Kastamonu Üniversitesi
Doç. Dr. Fatma Zehra Pattabanoğlu / Kastamonu Üniversitesi
Doç. Dr. Bilal Yurtoğlu / Kastamonu Üniversitesi
Doç. Dr. Sibel Kibar / Kastamonu Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Ali Rıza Tosun / Kastamonu Üniversitesi
Şeyma Dinç / T.C. Başbakanlık Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu,
Atatürk Kültür Merkezi, Yüksek Kurum Uzmanı

Bilim Kurulu

Prof. Dr. Esin Kâhya / Ankara Üniversitesi, Emekli Öğretim Üyesi
Prof. Dr. Ekmeleddin İhsanoğlu / İstanbul Üniversitesi, Emekli Öğretim Üyesi
Prof. Dr. Kenan Gürsoy / İstanbul Aydın Üniversitesi
Prof. Dr. Ali Rafet Özkan / Kastamonu Üniversitesi
Prof. Dr. Serhat Yılmaz / Kastamonu Üniversitesi
Prof. Dr. Yavuz Unat / Kastamonu Üniversitesi
Prof. Dr. Ömer Akın / TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi
Prof. Dr. Sina Akşin / Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Melek Dosay Gökdoğan / Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Feza Günergün / İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Özgür Öztürk / Kastamonu Üniversitesi
Doç. Dr. Fatma Zehra Pattabanoğlu / Kastamonu Üniversitesi
Doç. Dr. Bilal Yurtoğlu / Kastamonu Üniversitesi
Doç. Dr. Sibel Kibar / Kastamonu Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Ali Rıza Tosun / Kastamonu Üniversitesi

Sekretarya

Prof. Dr. Yavuz Unat
Doç. Dr. Fatma Zehra Pattabanoğlu
Dr. Tuba Uymaz

Düzenleyenler: Atatürk Kültür Merkezi ve Kastamonu Üniversitesi

Yer: Kastamonu Üniversitesi Külliyesi, Bilgehan Bilgili Kütüphanesi Konferans Salonu

Tarih: 18 – 20 Ekim 2018

Saat: 8.30

18 Ekim Perşembe - 1. Gün

8.30 - Açılış ve Kayıt

9.00 – 10.00 - Açılış Konuşmaları

10.00 – 12.00 – Açılış Oturumu

Prof. Dr. Esin Kâhya – Ord. Prof. Dr. Aydın Sayılı ve Bilim Tarihi

Prof. Dr. Ekmeleddin İhsanoğlu - Türkiye’de Bilim Tarihi ve Ord. Prof. Dr. Aydın Sayılı’nın Katkıları

12.00 – 13.30 - Öğlen Yemeği

14.00 – 16.00 – Tarih, Siyaset, Ekonomi ve İktisat

Oturum Başkanı - Prof. Dr. Emre Dölen

Türkiye’de Tarih ve Siyaset Bilimi - Prof. Dr. Sina Akşin

Türkiye’de Tarih Çalışmalarının Kurumsallaşması - Prof. Dr. Mehmet Öz

Türkiye’de İktisat Çalışmaları - Prof. Dr. Murat Erdoğan

Demokrat Parti Dönemi Tarım Politikaları (1950-1960) – Dr. Öğr. Üyesi Nadir Yurtoğlu

16.00 – 16.30 / ARA

16.30 – 18.30 – Fen Bilimleri ve Mühendislik

Oturum Başkanı - Prof. Dr. Atilla Bir

Türkiye’de Matematik – Prof. Dr. Cem Tezer

Türkiye’de Astronomi - Prof. Dr. Dursun Koçer

Cumhuriyet Dönemi Fizik Çalışmaları – Prof. Dr. Cihan Saçlıoğlu

Cumhuriyet Dönemi’nde Kimya Çalışmaları – Prof. Dr. Emre Dölen

Türkiye’de Yerbilimleri / Prof. Dr. Ferhat Özçep

Toplantı Yemeği – 19.00

19 Ekim Cuma - 2. Gün

9.00 – 11.00 – Tıp, Biyoloji ve Veterinerlik

Oturum Başkanı - Prof. Dr. Feza Günergun

Türkiye’de Tıp ve Tıp Etiği Çalışmaları – Prof. Dr. Nesrin Çobanoğlu

Türkiye'de Sağlık Hizmetleri – Dr. Öğr. Üyesi Elif Gültekin
 Biyoloji Biliminin Türkiye'deki Gelişimi– Prof. Dr. Ergi Deniz Özsoy
 Türkiye'de Eczacılık - Prof. Dr. Gülbin Özçelikay
 Türkiye'de Veterinerlik - Prof. Dr. Tamay Gül Başağaç

Öğle Yemeği – 12.00 - 13.30

13.30 - 15.30 - Felsefe

Oturum Başkanı - Doç. Dr. Fatma Zehra Pattabanoğlu
 Türkiye'de Ekonomi Çalışmaları - Prof. Dr. Semih Koray
 Aydınlanma ve Aydın Sayılı- Prof. Dr. Şafak Ural
 Türk Felsefesinin Gelişimi - Prof. Dr. Kenan Gürsoy
 Osmanlılarda Nefsü'l-Emr Meselesi - Dr. Öğr. Üyesi Recep Duran
 Türkiye'de Bilim Felsefesi Hareketleri - Prof. Dr. Hüseyin Gazi Topdemir
 Türkiye'de Bilim Felsefesinin Gelişimi - Prof. Dr. Ali Osman Gündoğan

15.30 - 16.00 - Ara

16.00 – 18.30 - Bilim Tarihi

Oturum Başkanı - Prof. Dr. Yavuz Unat
 Türkiye'deki Üniversitelerde Bilimler Tarihi - Prof. Dr. Mustafa Kaçar
 Türkiye'de Bilim Tarihinin Kurumsallaşması; Ankara Üniversitesi Örneği -
 Prof. Dr. Melek Dosay Gökdoğan ve Dr. Vural Başaran
 Aydın Sayılı'dan George Sarton'a Mektuplar (1935-1955) - Prof. Dr. Feza
 Günergun
 Türkiye'de Bilim Tarihi Eğitimi - Doç. Dr. Ayten Aydın Koç
 Cumhuriyet Dönemi'nin Biliminin Tarihinin Yazımı - Doç. Dr. İnan Ka-
 laycıoğulları
 Türkiye'de Bilim Tarihi Yazıcılığına Eleştirel Bir Bakış - Prof. Dr. Remzi
 Demir
 Türkiye'de Teknoloji Tarihi Araştırmaları - Prof. Dr. Atilla Bir
 Resimler Eşliğinde Bilim Tarihinden Kesitler- Prof. Dr. Zeki Tez

18.30 – 19.00 - Değerlendirme Oturumu

Akşam Yemeği – 20.00

20 Ekim Cumartesi - 3. Gün

9.00 – 12.00 – Kastamonu Gezisi

12.30 – Çalıştay sonu

EK - 3

Prof. Dr. Yavuz Unat'ın Açılış Konuşması

Sayın Atatürk Kültür Merkezi Başkanım, Sayın Belediye Başkanım, Sayın Rektörüm, değerli katılımcılar ve konuklar; Vefatının 25. Yılında Ord. Prof. Dr. Aydın Sayılı Anısına Türkiye'de Bilim ve Bilim Tarihi Çalıştayına hoş geldiniz.

Türkiye'de bilim tarihi araştırmalarının geçmişi on dokuzuncu yüzyılın sonu ile yirminci yüzyılın başlarına kadar geri gitmekle birlikte, Sâlih Zeki Bey ile Adnan Adıvar gibi bilim insanlarının yapmış oldukları çalışmalar sonucunda, yavaş yavaş tanınmaya ve sevimye başlamış, üniversite içine girmesi ve öğretimin bir parçası olması içinse Sayılı'yı beklemek gerekmiştir. Türkiye'de bilim tarihi çalışmaları akademik olarak Ord. Prof. Dr. Aydın Sayılı tarafından kurulmuştur.

Tıp tarihçimiz Prof. Dr. Aykut Kazancıgil, Ord. Prof. Dr. Aydın Sayılı'nın mesleki alandaki hizmetinin üç temel özelliğini şöyle belirtmektedir: 1. Sayılı, memleketimizde Bilim Tarihi'ni meslek olarak seçen ve bu konuda doktora yapan ilk kişidir. 2. Uzun yıllar Ankara Üniversitesi, Dil Tarih-Coğrafya Fakültesi'nde öğretim üyesi olarak çalışmış, bilim tarihi dalında geniş bir kadro yetiştirmiştir. 3. Yayınları ile Türk Bilim Tarihini dünyaya tanıtmıştır.

Sayılı, Orta Çağ İslâm Dünyası'nda Müslümanların ve özellikle de Türklerin bilimsel yapıtlarını filolojik bir biçimde yayımlama çalışmalarını sistemli bir biçimde başlatmıştır. Böylece İslâm bilim tahindeki gelişmeleri birincil belgelerden yararlanarak inceleme ve yorumlama imkânı sağlayan edisyon kritik yapma geleneğinin temellerini atmıştır. Sayılı'nın neredeyse bütün ömrünü bu konudaki çalışmalara adanmış olduğunu söyleyebiliriz.

Ayrıca Sayılı, Türklerin bu alanda öncü rol üstlendikleri gibi 12. Yüzyıl Rönesansı olarak adlandırılan ve Doğu'dan Batı'ya bilimsel ve kültürel birikimin ve etkinin geçişini tanımlayan dönemde bu birikimde önemli rol oynayanlar arasında Hârezmi, Fârâbî, Beyrûni ve İbn Sinâ gibi Türk asıllı bilim insanlarının da bulunduğu göstermiştir.

Sayılı, Atatürk gerçeğini, Atatürkçülüğün özünü, Aydınlanma Hareketimizi, en doğru biçimde kavramış ve anlatmış bilim insanlarımızdandır. Onu Atatürk'e bağlayan düşünsel temel öğeler, Türk ulusuna ve Türkiye'ye tükenmez sevgisi ile bilime ve akla sarsılmaz güvenidir. O, Türkiye'ye ve ulusuna olan sevgisini eylemiyle kanıtladı. Sayılı, Atatürk'ün manevi mirasçılarından biriydi. Atatürk'ü ve Atatürk'ün bilim üzerine görüşlerini yaymak amacıyla birçok makale kaleme aldı. 1983 yılında Atatürk Kültür Merkezi başkanlığı görevine getirildiğinde Türk aydınlarını ve gençleri Atatürk'ün aydınlık yoluna yöneltmek üzere çalışmalara girişti.

Sayı sadece İslâm Dünyası'nda yapılan bilimsel çalışmalar üzerinde değil diğer uygarlıkların da bilimsel katkılarını araştıran yayınlara yaptı. Bu alanda yazmış olduğu çeşitli eserlerde, bilimin insan faaliyetleri arasında sanıldığı aksine çok daha erken ortaya çıktığını ve felsefeden eski olduğunu iddia etti. Genel olarak kuramsal bilimlerin Antik Yunan'da doğduğu kabul ediliyordu ve bu gelişimi karşılamak üzere "Yunan Mucizesi" kavramı kullanılıyordu. Ancak Sayılı, eserlerinde Antik Yunan öncesinde de bilim olarak adlandırılmaya değer nitelikte çalışmaların olduğunu bu alanda yapılmış çeşitli araştırmaları kaynak vererek gösterdi. Özellikle Sümerlilerin kökenleri meselesine ilgi duydu ve Sümerlileri Türk bilim tarihi açısından değerlendirmeye çalıştı.

Sayı, Türkçe üzerinde uzun zamandan beri hararetle bir şekilde yapılan tartışmalara da katıldı. 1978 tarihinde Türkçenin bilim dili olabilmesi için neler yapılması gerektiği konusundaki görüşlerini "Bilim ve Öğretim Dili Olarak Türkçe" adlı kapsamlı makalesinde yayımladı. Sayılı'ya göre Türkçenin gelişmesi için, bilim ve öğretim dili olarak kullanılması gerekiyordu. Yabancı dil çok iyi öğretilmeliydi ama yabancı dille öğretim yapılmamalıydı. Ayrıca çağdaş bilimlerin bütün terimleri mümkünse Türkçe köklerden karşılanmalıydı. Bu bir metni anlamayı kolaylaştıracaktı.

Sayı'nın Türkçenin geliştirilmesi ve bilim diline dönüştürülmesi doğrultusundaki önerileri İngiliz oryantalistlerden Geoffrey Lewis'in de ilgisini çekmiş, Atatürk dışında Türkçenin sözcük dağarcığına katkıda bulunma çabalarından dolayı Sayılı'yı da incelenmeye değer görmüştür.

2018 yılı Ord. Prof. Dr. Aydın Sayılı'nın vefatının 25. yılıdır. Vefatının 25. yılı dolayısıyla, Atatürk Kültür Merkezi ve Kastamonu Üniversitesi olarak, onun anısına, Türkiye'de bilim ve bilim tarihi konusunda çalışmaları olan akademisyenleri bir araya getirerek Türkiye'de bilim ve bilim tarihine ilişkin bir çalıştay düzenlemeyi uygun gördük.

Çalıştayımız üç gün sürecektir ve Türkiye Cumhuriyeti'nde geçmişten günümüze pozitif bilimler, mühendislik, felsefe ve bilim tarihi üzerine yapılmış çalışmaların bir dökümü verilecek ve bu bağlamda Türkiye'de bilimin geleceği ve biz bilim tarihçilerine düşen en büyük görevlerden birisi olan Türk bilim tarihi yazımı konusunda öncü rol oynayacaktır.

Türk bilim tarihi konusunda geçmişten bu yana oldukça çetin bir yol kat edildi. Artık bilimin tarihinde Türklerin de yer aldığını kanıtlayan verilere sahibiz, ki bu varsayım Sayılı hocamızın da en önemli varsayımı idi. Onun bu varsayımı Atatürk tarafından da destek buldu ve bilimin tarihinde artık birçok Türk bilim insanından söz edebiliyoruz.

Ana teması bilim tarihi yazıcılığı olan Çalıştayımızın gerçekleşeceği Kastamonu Üniversitesi hâlihazırda bu konuları çalışan ve tartışan bilim insanlarımıza ev sahipliği yapmaktan gurur duymaktadır.

Öncelikle bu konuyu öneren ve çalıştayımıza maddi ve manevi destek veren Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığına; Çalıştayımızı haklı bir gurur ve onurla sahiplenen Kastamonu Üniversitesi Rektörümüz Sayın Prof. Dr. Seyit Aydın'a; Bilim tarihinde dünyada saygın yerleri bulunan ve davetimizi kabul eden hocamız Prof. Dr. Esin Kâhya'ya ve böyle bir çalıştaya katılmak için davet ettiğimiz siz değerli bilim insanlarına ve konuklarımıza teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca bu yıl maalesef yine dünyaca ünlü bilim tarihçimiz Prof. Dr. Fuat Sezgin'i yitirmiş bulunmaktayız. Onun aziz hatırası önünde de saygıyla eğiliyor ve kendilerine Allah'tan rahmet diliyorum.

Tekrar teşekkür ederek saygıyla huzurlarınızdan ayrılıyorum.

Dergimizin yedinci yıla ulaştığı ve 14. sayımızın hazırlandığı sıralarda maalesef üç önemli bilim insanımızı kaybetmenin üzüntüsü içerisindeyiz.

16.12.2018 tarihinde elim bir trafik kazasında Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Felsefe Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Bahtiyar Yücel Dursun'u kaybettik. 15. sayımızı Prof. Dr. Bahtiyar Yücel Dursun'a adayacağız.

13.12.2018 tarihinde ise Ankara-Konya YHT kazasında Ankara Üniversitesi, Fen Fakültesi, Astronomi ve Uzay Bilimleri Bölümünde görev yapan değerli bilim insanımız Prof. Dr. Berahitdin Albayrak'ı kaybettik.

08.11.2018 tarihinde de bilim tarihine katkıları olan değerli hocamız Doç. Dr. Osman Gürel'i kaybettik.

Bilim insanlarımızı saygı ve özlemle anıyoruz.

Bu sayımızı Doç. Dr. Osman Gürel'e adamayı uygun gördük.

Doç. Dr. Osman Gürel 1944 yılında Ankara'da doğdu. Lise ve yükseköğrenimini Ankara'da tamamlayan Doç. Dr. Osman Gürel, Ankara Üniversitesi Fen Fakültesinde Öğretim Üyesi çalışırken, 12 Eylül 1980 döneminde işine son verildi. Daha sonra tezini vererek Doçent oldu. Üç yıl işsiz kaldıktan sonra yeniden üni-

versitedeki görevine döndü ve çalışmalarını Fen Fakültesi Kimya Bölümü Fizikokimya Anabilim dalında sürdürdü. TRT televizyonlarında bilimsel danışmanlık yapan Gürel birçok bilim yazıları ve kitaplar hazırladı.

Doğa bilimlerini söyleşiler aracılığı ile topluma tanıtılmasında öncü hocalarımızdan olan Gürel'in yazıları *Cumhuriyet Bilim Teknik* ve *Bilim ve Ütopya* gibi dergilerde yayınlandı. Bilimsel duruşu ve kişiliği ile de bizlere örnek olan hocamızın bazı önemli çalışmaları şunlardır:

Kimya ve Kimya Mühendisliği Terimleri Kılavuzu, 1984.

Kimya Terimleri Sözlüğü (S. Üneri ve Ö. Kuleli ile), 1981.

Kimya Güzeldir, (Ö. Kuleli ile), 1997.

Yaşamın Kökeni, 1999.

Doğa Bilimleri Tarihi, 2001.